

ספרים

מקור

המציאות האסורה

עורך ללא קיסטר (מאת שמואל שצקי, 219 ע', הוצאת המחבר 1960) הוא פרי ביכורים ספרותיים של חבר קיבוץ תל-קציר, אשר מהווה תקדים ראשון לגסיון-כפיה ספרותי מסוג חדש: חרס-הפצה מצד מוסדות התרבות של ההסתדרות הכללית.

שצקי, 26, איש נח"ל ויליד חדרה, ניסה להעלות, בכנות בלתי-מעוררת, אם כי כתיבה פגומה במקצת, את החי הריקנות והשיפון של בני הדור שגדל בתוך לאור מלחמת העצמאות. סיבה זו די היה בה כדי לעורר התנגדות כללית.

החילת ההתנגדות באה מקרב חבריו ל-משק, כולל מזכירות משק תל-קציר, השוכן ליד הגבול הסורי. לאחר ששמואל קרא בי-אוזניהם כמה פרקים מובחרים מתוך יצירת ביכוריו («התמטרות לרעיון, התנגדות והק' רבה. מה נשאר מאותו עמוד תוך רוחני? נותר הבלוף התעמולתי. עם שוך קרבות תשי"ח מתה הרוח הגדולה... ע' 154).

החליטו החברים: המשק לא יעזור להוציא לאור.

שצקי לא נואש. הצעיר, החליט, להוציא את ספרו לאור במו ידיו.

הצעיר עזר. לשם כך החל שולח את כתביהדי למספר הוצאות-לאור, בפסחו על הוצאות ההסתדרות ועם-עובד, אותן ידע כעיונות מראש רוח הספר. הוא נתקל ב-סירוב אחר סירוב, לרוב על רקע ספרותי.

הצעיר לא נואש. כדי להבטיח מימון עצמי, התנדב לשירות-הדרכה בתנועת-הצעיר פים, בה חונך אף הוא וממנה יצא לנח"ל.

בשעותיו הפנויות עבד בבניין ובכל עבודה אחרת שנודמנה לדרכו.

הוא ניגש בעצמו לבית-דפוס, ועל אף ה-עובדה שלא היה לו מושג על צנייני-מולות, דאג להדפסתו. ערך הגהות כמו ידיו, הת-רוצץ למצוא כורך.

כאשר נסתיימה הדפסת הספר, היה שמואל שצקי שקוע בחבובות. איש לא עזר לו ב-מאמציו — מלבד הצעיר גרשון גרא, שתרגם את עטיפת-הספר, לא ביקש שכר עד אשר תכניס היצירה רוחיים.

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

ההפתעה המרה ביותר באה ברגע בו ניגש שצקי להפיץ את קיסטרו ללא פנים, דרך ספרי-מיסד ההפצה של ההסתדרות הכללית. מאחר וכבר היה למודו סניון, ביקש לברר אם הספרים המופצים עוברים צנזורה. שאלה שמימה זו עוררה את חשד מנהל ספרי, אביאל. ה-

אימנם פידל קאסטרו ניצח מפני שהצבא הסדיר החליט שנימאס לו לתמוך בבאטיסטה וסירב להגן על הבאנה בפני הבארבודוס, אך קאסטרו סירב לכרות עמו ברית. את הקצינים והחיילים אשר אפשר היה להוכיח נגדם ביצוע מעשי עינויים ורדיפת מהפכנים הוציאו להורג או הכניסו לבית-סוהר. את רוב האחרים פיטרו מהצבא. רק מעטים, חיילים פשוטים בעלי עבר נקי, נשארו ב-מידים. הצבא הסדיר מורכב כיום במידה ני-כרת מהבארבודוס עצמם. שאיפתנו היא להגיע ליום שבו לא יהיה לנו צבא מיק-צועי בכלל" סיפר לי אחד מקציני המחנה, "כי צבא מיקצועי הוא מטבעו מוסד בור-גני, בעל מחשבה מוגבלת, הנוטה רק להב-טיח את זכויותיו ואת מעמדו, אפילו אם הדבר מנוגד לאינטרסים של העם".

על כן מושם הדגש על המיליציה. לפי אימון בלתי-רשמי, נמצאים כיום בקובה למעלה מ-400 אלף אנשי מיליציה. זוהי הזכחה של אמון עילאי מצד פידל קאסטרו, למסור נשק בידי 460 אלף אזרחים. אם יאבד יום אחד את אמונם, הוא אבוד. כי בידי העם מצוי עתה הנשק החוקי לשינוי המשטר — דבר שלא היה כמוהו בהיס-טוריה של קובה.

בהשאה לגמאל עבד אל-נאצר, למשל, הוכיח פידל קאסטרו את עליונותו בשלוש נקודות אלה: הוא חילק אדמות לאיכרים, הוא חיסל את הצבא המיקצועי, הוא הקים וחישם צבא עממי. כל אחד מצעדים אלה הוסיף לכוחו בין ההמונים.

המהפכה והכנסיה

ב-עצם, לא על זה התכחתי לכתוב כאן, כי אם על מיבצע ביעור הבערות. ובכן, נחזור לסיור במחנה הצבאי. יותר ממחלקות המיליציה יותר מעמדות המישר התרשמתי ממחנה אנשי, שהתנהל על מרפסת החזילה אשר שימשה, פעם, כביתו של פולחנסיו באטיסטה. 20 חיילים יש בו לאורך שולחן-עץ ועקבו בריכוז ניכר אחרי צעירה שחומת-עור. היא לימדה את האלף-בית, בשקידה, באיסיות, העתיקו את האותיות שנרשמו על לוח שחור. לצידם — על היצפה או על השולחן — היו מונחים הכלים להם הם רגילים יותר: אקדחים או תחמושת קלעים.

היה שם, למשל, אוסביו סילביירה: סמל שבשיעור בן 48, אב ל-11 ילדים. הוא נולד בסירה מאסורה, למשפחת איכרים מרודה. בילדותו ביקר שלוש שנים בבית-ספר — "וזה רק מפני שגרת בכפר גדול. בהרים כמש, לא היו בכלל בתי-ספר". הוא הצטרף אל לוחמי קאסטרו, משרת עתה בצבא הסדיר. שלוש פעמים בשבוע, ארבע פעות ליום, הוא לומד קרוא וכתוב. בער-בים, בשובו הביתה, הוא משוחח את הישגיו עם אשתו.

אוסביו סילביירה גילח את זקנו ונראה מרוצה מחלקו, כסמל בצבא. לא כן סמל אחר, בשם אנטוליו אילוגיו סאנזס א-קאלונה. גם הוא בא מהסירה ולחם עם אנשי קאסטרו. אלא שהוא לא גילח עדיין את זקנו, והדבר מסמל אצלו נדר לא לשקוע בחיים הנוחים של הצעיר. סביב צהא-רו תלויה שרשרת עם צלב. אבל על קיר חדרו, מעל לתמונה של ישו, תלויה תמונה של פידל בלבד של אנטוליו מצצה לאט לאט פידל את הצלב, במלחמה החשובה ב-יותר המתנהלת עתה בתוך קובה.

סיפר הבארבודו בן 36: "קודם היה מנהל העבודה מכה אתנו ובוועט בנו. הכומר היה מיעץ לנו לסבול בשקט, להיות נכנעים ולחפש צדק בעולם הבא. המהפכה לימדה אותנו לדרוש צדק בעולם הזה".

היא גם מלמדת אותם קרוא וכתוב בבתי-ספר ששוב אינם נתונים להשפעת הכנסיה, מתארת את הכמורה כבתי-ביתם של בעלי האחוות והיאנקי. אלה הם רק צעדים רא-שונים של המלחמה בכנסיה. צעד חדש מסתמן באופק: השבוע הוטלה פצצה בכני-סיה בהבאנה. אנשי קאסטרו יודעים גם כי הכנסיה עוזרת למבוקשים להימלט והיא מזריחה הון תועפות, בדולארים לחוץ-לארץ.

ייתכן שחזית אנטי-קלריקאלית זו — יותר מן החזית הכלכלית או מן ה-חזית המתרכזים בפלורידה ובמחצית ב-קובה — היא שתכריע על מעמדה של המהפכה הקובאית. ישו הראשון וישו ה-שני נלחמים ביניהם על הגורם החשוב ביותר בקובה של 1960: האיכר, שזקק, סוף-סוף, את קומתו ויודע להעריך את כוחו.

נעליים לכולם

זהו תוכנה הפשוט של מודעה זו, הניצבת באחד מרחו-בותיה הראשיים של הבאנה. כמו כל ארץ, אשר ממשלתה מעוניינת לדבר ישירות אל העם, מלאה קובה בכרזות ומודעות, המדגישות את הישגי המישטר.

בקובה, לכל משפחה דירה פרטית משלה. לא פחות מהישגי המהפכה בחקלאות וב-שיכון, הוא ההישג בשדה החינוך. בכל פינה של קובה אפשר לראות שלטים ה-מכריזים: "מיפעל לביעור הבערות, הירשם כאן!" או: "הבערות אינה פגם אישי שלך, היא בעיה לאומית!" 60 אחוז מבני קובה לא ידעו בימי באטיסטה קרוא וכ-תוב; כיום ירד אחוז זה, לפי הסטטיסטיקה הרשמית, ל-40 אחוז. השיטה המופעלת ל-חיסול הבערות היא התקפת-מצח כללית. כל בוגר של בית-ספר תיכון מוזמן להת-נדב. בתום קורס של שלושה חודשים, אחרי שעות העבודה, מוסמך המתנדב ללמד קרוא וכתוב.

התלמידים הם בני כל הגילים: מגיל 14 עד גיל 80. הם מתכנסים שלוש פעמים בשבוע, לומדים לראשונה את מיסדתם האות הכתובה. ראיתי אותם בכפרים וב-ערים. אבל המחזה המרשים ביותר היה במחנה צבא.

הגעתי למחנה קולומביה כאורח משרד החינוך הקובאי. מימדה עממית קובעת כי זה המחזיק במחנה קולומביה שולט בקובה. זוהי, למעשה, עיר בתוך עיר; משהו בדומה למחנה הצבאי שהבריטים הקימו בצריפין: בתי מגורים לקצינים, קולנוע, בריכות שחייה, סקרטינים, מיגרשי-אמניונים ומיס-דרים. ובמרכז: חזילה מבוזרת, בה היה באטיסטה מתגורר בעתות מתיחות. מכאן ברה, במטוס שהמתין לו בשדה התעופה הצבאי הסמוך.

כיום קוראים למחנה קולומביה בשם סיוודא ליברטאד — עיר החופש. שליש המחנה שונה עד ללא היכר, הפך למער-כת בתי-ספר אדירה. השליש השני נמצא בתהליך של שינוי דומה. בשלוש השלישי יושב עדיין הצבא של קאסטרו ואנשי ה-מיליציה המגויינים. בבניין המטה הכללי שוכן משרד החינוך. בעוד שנה ילמדו כאן 20 אלף תלמידים, מגיל בית-ספר יסודי ועד לבית-ספר מיקצועי ותיכון.

חיפול הצבא המיקצועי

יגשנו לשער המישמר של המחנה הצבאי. פה ושם נראה חייל בודד, חמוש באקדח או בתחמושת קלע. בצל הבתים ישוב אנשי המיליציה, מחלקות-מחלקות. הם לבושים במכנסי חאקי וחולצות חור-לות: תערובת של חיילים ופועלים. בגלל איום הפלישה מן החוץ, הם משרתים שלר-שה חודשים בהתנדבות; משכורתם משולמת מחציתה על-ידי הממשלה, מחציתה על-ידי המעביד. כדי להבטיח ששום מיפעל לא יפגע על-ידי גיוס עובד חיוני, קבע החוק כי רק אלה המרחיבות פחות מסכום מסו-יים יכולים להיקרא לשירות.

מיליציה זו היא כוחו האמיתי של פידל קאסטרו. למזלו, מיד עם ניצחון המהפכה, הבין כי הצבא הסדיר הוא אויב מסוכן. זהו הגורם ההופך חדשות לבקרים את ה-שלטון בכל ארצות אמריקה הלאטינית.

(המשך מעמוד 17) רובים, זה הזכיר לי, במקצת, את ישובי הספר שלנו. "זה בשביל להגן על המה-פכה", הסביר לי הגבר של הבית, אידל-פונסו אגליסאס רודריגז.

"המהפכה", אמרתי לו, "היא דבר מיפשוט. איך מגינים עליה ברובה?"

הוא חשב מעט והוסיף: "המהפכה, זה לא דבר מופשט. זה הבית שלי. המהפכה נתנה לי אותו. זו גם העבודה שלי. היא נתנה לי עבודה, כל השנה, בשניים וחצי פסו ליום והרחחיים מעבודתי נכנסים לכי-סי. אם מישוה ניסה לקחת את זה ממני — אהרוג אותו. אם הוא יהרוג אותי? לא איכפת לי. כי בלי הבית הזה וכלי העבודה וכלי בית-הספר לילדים שלי — אני לא מוכן לחיות יותר!"

מה הפלא שפידל קאסטרו אמין בכוחם של איכרי קובה לסכל כל ניסיון נגד מישטר? אידלפונסו קרא את מחשבותי. הוא הצביע אל קיר בחדר השינה שלהם, שהיה מכוסה כולו בתמונות של הבארבודוס. מעל לכל התמונות היה מודבק צילום גדול של פידל קאסטרו. "זה ישו החדש", אמר לי. במשך שעות קובה, נועדתי לשמוע משפט זה מאות פעמים: "זה ישו החדש".

לפני שנפרדתי מן הזוג שאלתי את אידלפונסו וטומאסה מה תוכניתם לעתיד הקרוב. הם הביטו זה בעיני זו ועל פניהם התפשט חיוך ילדותי: "אנחנו מתכוננים סוף-סוף להתחתן".

כולם לומדים

שאלה הראשונה שעלתה במוחי, אחרי שביקרתי בבתיים החדשים של איכרי קובה, היתה: האם זאת מציאות כל-לית או סתם תעמולה? האם הכפרים האלה אופייניים למהפכה, או שהם רק מהדרה-חשה של כפרי פוטיומקין הרוסיים, שכל מטרותם ראהו? שאלה זאת הפנית ליעובד של שגרירות ארצות-הברית, שביקש לשמור על אלמוניותו. הוא הודה: "זאת לא תעמור-לה. קאסטרו באמת נותן להם בתיים מצור-יינים. הוא באמת נתן להם אדמה ועבודה. הוא לקח את כל העושר האמריקאי שהיה כאן, את כל העושר הפאנסטטי של המעמד השליט לשעבר, וחילק אותו בין האיכרים. זה לא עלה כלום — ובוה הוא קנה את מיליוני עלובי-החיים של קובה".

הוא גם בונה רובעים שלמים של מגרדי-שחקים בערים הגדולות, כמשכנות פועלים, בתנאים נוחים כליכך שאין המוח הישראלי מסוגל לקבל אותם. הוא גם הכריז כי איש לא ישלם יותר שכר-דירה לבעל הבית שלו. אם הוא גר בדירה מזה 15 שנה, ייחשב השכר ששלם מדי שנה שנים אלה כמיפצה-על חשבון רכישת הדירה. עליו להמשיך ול-שלם את אותו הסכום החדשי במשך חמש שנים נוספות, כדי שדירה זו תיהפך רכוש הפרטי. אם גר בה עשר שנים בלבד, תע-בור הדירה לרשותו כעבור עשר שנים נוס-פות. פשוט אין יותר בעלי בתיים גדולים

עטיפת ספרו של שצקי, ההסתדרות הטילה מיס

ספר יועבר לשניים מפעילי מחלקת התר-בות של ההסתדרות, בן-אריה רובינ, נא-מר לו. בינתיים נתקבלה היצירה להפצה.

כעבור ימים מספר קיבל שצקי גלויה בהולה: המוסד ההסתדרותי החליט להחרים את הפצתו של הספר.

"לו היתה בספר פורנוגרפיה, הייתי מביין", מתלונן הצעיר פשוט-ההליכות ר-כחול-העיניים. "אבל כולם כותבים פורנו-גרפיה, או אותי זה כבר לא מעניין".

לעומת זאת כוללת היצירה, שמשוה מן הבוסר בדרך-כתיבתה, ביקורת חברתית, תי-אור מציאות של חיי-הקיבוץ והעמירה. ב-ישראל של 1960 די בכך, כנראה, כדי ש-ההסתדרות תנסה למנוע את הפצתה.